

Lääkärifoorumi 24.5.2018: Erikoislääkärikoulutuksen laatu

Terhi Savolainen

koordinaattori, UEF, lääketieteen
laitos

Kysytään Wikipedialta...



WIKIPEDIA
apaa tietosanakirja

usivu

toja Wikipediasta

uikki sivut

stunnainen artikkeli

sallistuminen

nje

shvihuone

ankohtaista

ioreet muutokset

 Et ole kirjautunut [Keskustelu](#) [Muokkaukset](#) [Luo tunnus](#) [Kirjaudu sisään](#)

Artikkeli

[Keskustelu](#)

Lue

[Muokkaa](#)

Muut ▾

Hae Wikipediasta



Laatu

Tämä artikkeli kertoo tuotannollisesta laadusta. Tieteen menetelmäsuuntausta käsittelee artikkeli [laadullinen tutkimus](#).

Laatu tarkoittaa kaikkia niitä [hyödykkeen](#) (tuotteen tai palvelun) ominaisuuksia, joilla on merkitystä asiakkaan tarpeen tyydyttämisessä.^[1] Fyysisen tuotteen laatu tarkoittaa sen kykyä suoriutua sille tarkoitetuista tehtävistä koko oletetun käyttöikänsä ajan. Tuotelaadun osatekijöitä ovat tuotteen kestävyys, luotettavuus, käytön tarkkuus, käytön helppous, huolto- ja korjausmahdollisuudet sekä mahdolliset muut tuotekohtaiset tekijät.^[2] Palveluiden laatutekijät voidaan jakaa *tekniseen laatuun*: miten esimerkiksi [leikkaus](#) sairaalassa onnistui tai miten hyvää ravintolan ruoka oli; ja *toiminnalliseen laatuun*: miten sairaalassa tai ravintolassa palveltiin, oliko kirurgi myötäelävä ja tarjoilija kohtelias yms.^[3]

Kysytään Wikipedialta...

- Subjektiiivinen vs objektiivinen
- Aristoteles:
 - miten kohde erottuu toisista kohteista
 - miten kohde koetaan hyvänä/pahana
- vaihtelu/epävarmuus (Deming)
- Viisi tapaa määritellä:
 - tuoteperusteinen: laatuero ovat seurausta mitattavien ominaisuuksien eroista (nopeus, kultapitoisuus tms)
 - tuotantoperusteinen: laatu on virheettömyyttä
 - rahallinen: laatu on tuotteen käyttöarvo
 - reaalitaloudellinen: laatu on tuotteen hyötyarvo
 - myyttinen: laatu on erinomaisuutta, ylivoimaisuutta, sitä ei voi mitata tai määritellä

Koulutuksen laadun arviointi

- 2000-luvun alusta saakka kasvanut trendi etenkin korkeakoulujen opetuksessa
- esim. peruskoulutuksen KARVI-arviointi
- usein kytketty rahoitukseen
- sitä saa, mitä tilaa/mittaa
- työkaluja
 - palautteet
 - ulkopuoliset arvioinnit
- Lääkäriliitto julkaissut 2011 oppaan erikoislääkärikoulutuksen arviointeja varten



ATTE MERETOJA, ANNE-MARI KANTANEN

Neurologit tekivät sen taas

Lähtökohdat

Neurologian erikoislääkärikoulutus auditoitiin edellisen kerran vuonna 1997, jonka jälkeen lainsäädäntö on muuttunut. Uudella auditoinnilla tähdättiin koulutuksen nykytilanteen selvittämiseen ja koulutusjärjestelmän kehittämiseen.

Menetelmät

Auditointi toteutettiin syksyllä 2007 viiden yliopistosairaalan ja yhden keskussairaalan neurologian klinikoilla. Ylilääkäreille, professoreille ja neurologiaan erikoistuville lääkäreille lähetettiin sähköinen kysely erikoislääkärikoulutuksen sisällöstä, jonka jälkeen samat tahot haastateltiin ja toimitilat tarkastettiin.

Tulokset

Ongelmia todettiin perehdytyksessä, sijoitusten ja koulutusten suunnittelussa sekä ohjauksen ja palautteijärjestelmässä. Uusina toimiteteneina tunnistettiin kliini-



MATTI KORPPI, ANNA-LEENA KUUSELA, TARJA HOLM, PENTTI LAUTALA, ARJA TOMMINEN, TUIJA VIITANEN,
MARKKU MÄKI

Lastentautien erikoislääkärikoulutus keskussairaalassa Koulutuksen au- ditoinnin toinen vaihe

Lähtökohdat

Syksyllä 2008 suoritettiin lastentautien erikoislääkärikoulutuksen auditoinnin toinen vaihe Tampereen yliopistosairaalan erityisvastuualueen keskussairaaloissa. Auditoinnin tarkoituksena oli selvittää, missä määrin koulutusta oli kehitetty vuoden 2003 ensimmäisen vaiheen suositusten mukaan.

Menetelmät

Auditoinnin suorittivat yliopiston lastentautien professori ja yliopistosairaalan lastentautien ylilääkäri. Vierailu koostui neljästä keskustelusta: erikseen keskussairaalan ylilääkärin kanssa, koulutettavien kanssa ja erikoislääkäreiden kanssa ja lo-



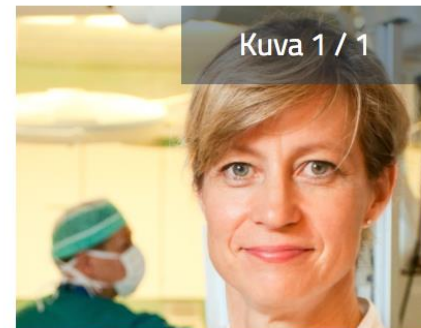
Sertifikaatti paljastaa erikoislääkärikoulutuksen kipupisteet

Urologian yksikkö OYS:ssa sai juuri todistuksen siitä, että sen erikoislääkärikoulutus täyttää eurooppalaiset standardit. Kliinisen opettajan Teija Parpalan mukaan ulkopuolinen arvio auttaa myös tehostamaan koulutusta.



Kommentit >

Oulun yliopistollisen sairaalan urologian yksikkö sai oman sertifikaattinsa toukokuussa ensimmäisenä urologikouluttajana Suomessa. Kliininen opettaja, urologi **Teija Parpala** kertoo, että yksikkö halusi ulkopuolisen arvion siitä, miten erikoislääkärikoulutus yksikössä toteutuu ja miten hyvin se täyttää eurooppalaiset koulutusstandardit. Euroopassa urologikoulutukseen sertifioituja keskuksia on yhteensä 66.



Toimenpideohjelma 2017-19

Koulutuksen sisältö ja laatu

<i>Toimenpide</i>	<i>Tavoite 2019</i>	<i>Vastuutahot</i>
Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukselle luodaan yhteinen teoreettinen koulutuskehys, erikoisalakohdaiset osaamistavoitteet määritellään ja koulutusten sisällöt yhtenäistetään valtakunnallisesti.	Valtakunnallisesti on muodostettu yhteinen teoreettinen koulutuskehys sekä yhtenäiset erikoisalakohdaiset osaamistavoitteet ja koulutuksen sisältömäärittelyt.	Yliopistot, koordinaatiojaosto
Yliopistojen ja palvelujärjestelmän välistä yhteistyötä koulutuksen järjestämisessä lisätään.	Koulutusrahoituksen ehtona olevassa koulutussopimuksessa on sovittu nykyistä paremmin yliopistojen ja palvelujärjestelmän yhteistyöstä. Yliopistojen roolia koulutuksen ohjaajana ja laadunvarmistajana on selkeytetty.	Yliopistot, palvelujärjestelmä, alueelliset nvlk:t koordinaatiojaosto, STM
Erikoistumiskoulutuksen säännölliselle laadunarvioinnille luodaan valtakunnallisesti yhtenevät menetelmät	Menetelmä säännölliselle laadunarvioinnille on luotu, testattu ja otettu käyttöön.	Koordinaatiojaosto, yliopistot, palvelujärjestelmä, järjestöt
Koulutuksen toteutumisen ajantasaiseksi seuraamiseksi luodaan sähköinen seuranta-järjestelmän ja lokikirja.	Erikoistumiskoulutuksen sähköinen seurantajärjestelmä ja lokikirja ovat käytössä.	Yliopistot, koordinaatiojaosto, STM

Mitä on erikoistumiskoulutuksen
laatu? Mistä asioista se muodostuu?

Laatuongelmia?

- ”Erikoistumiskoulutus on sattumanvaraista, klinikan toimipistekierto jää usein puuttelliseksi, ja ohjausta on liian vähän. Säännöllistä arviointikäytäntöä ei yleensä ole, joten erikoistuva lääkäri saa vain harvoin palautetta omasta edistymisestään. Operatiivisilla aloilla, etenkin yliopistosairaaloissa, toimenpidekoulutus on puutteellista. Toimenpidemäärät jäävät vähäisiksi eikä ohjausta ole riittävästi.
- Edelleen selvityksissä on todettu, että läheskään kaikissa klinikoissa ei ole nimetty ylilääkärin lisäksi koulutuksesta vastaavaa erikoislääkärinä. Koulutettaville ei yleensä laadita henkilökohtaista koulutussuunnitelmaa, eikä heillä ole nimettyä, omaa ohjaajaa eli tutoria. Erikoistuvan lääkärin mahdollisuudet vaikuttaa oman koulutuksen toteutumiseen, kuten toimipistekiertoon, ovat useimmiten heikot. Lokikirja on otettu käyttöön vain harvoissa paikoissa.”

Laatuongelmia?

- ”Erikoistumiskoulutus on sattumanvaraista, klinikan toimipistekierto jää usein puuttelliseksi, ja ohjausta on liian vähän. Säännöllistä arviointikäytäntöä ei yleensä ole, joten erikoistuva lääkäri saa vain harvoin palautetta omasta edistymisestään. Operatiivisilla aloilla, etenkin yliopistosairaaloissa, toimenpidekoulutus on puutteellista. Toimenpidemäärät jäävät vähäisiksi eikä ohjausta ole riittävästi.
- Edelleen selvityksissä on todettu, että läheskään kaikissa klinikoissa ei ole nimetty ylilääkärin lisäksi koulutuksesta vastaavaa erikoislääkärinä. Koulutettaville ei yleensä laadita henkilökohtaista koulutussuunnitelmaa, eikä heillä ole nimettyä, omaa ohjaajaa eli tutoria. Erikoistuvan lääkärin mahdollisuudet vaikuttaa oman koulutuksen toteutumiseen, kuten toimipistekiertoon, ovat useimmiten heikot. Lokikirja on otettu käyttöön vain harvoissa paikoissa.”
 - Johanna Tuukkanen, Duodecim 1998; 114(7):719

Miten laatua seurataan tällä
hetkellä?

Kysytään kouluttajilta...

- eniten mainintoja keräsivät tentti, lokikirja, mestari-kisälli-malli
- eniten puutteita: koordinointi, kokonaisuuden hallinta (etenkin keskussairaala-yliopistosairaala-siirtymä)
- kouluttajien pedagoginen koulutus
 - kouluttajalääkäriksi päteväytyminen
- tuutorointi, mentorointi
- erikoistumisjakson arviointi-/palautelomake
- auditoinnit
- erikoisalayhdistysten rooli laadun kehittämisessä

Miten laatua pitäisi seurata?

Kysytään erikoistuvilta...

- määritellään osaamistavoitteet
 - strukturoitu koulutus, selkeät väliportaavat tiedoille ja taidoille
 - suunnitelmallisuus, ei voi luottaa aikaan/sattumaan
- palautekeskustelut (strukturoidut, säännölliset)
- lokikirja
- ”putken” sujuvuus (keskussairaala-yliopistosairaala)
- verrataan erikoistuvien oppimista, esim tentti
 - karttuvan tiedon testi erikoistumisvaiheeseen?

Miksi erikoistumiskoulutuksen
laatua pitää seurata? Paraneeko
laatu, kun sitä mitataan?

Voiko rahoituksen yhdistää yhteen
tai useampaan laadun mittareista?